

MATERIAŁ I METODY

Narzędziem badawczym była anonimowa ankieta skierowana do opiekunów pacjentów z chorobą Alzheimera w województwie śląskim zrzeszonych lub nie zrzeszonych w Stowarzyszeniach Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera. Ankieta obejmowała pytania dotyczące danych demograficznych chorych i ich opiekunów. Ankieta objęto 19 opiekunów i 19 chorych. Niektóre dane opracowano statystycznie wyliczając średnią arytmetyczną (\bar{x}) i odchylenie standardowe (SD).

WYNIKI

Pacjenci z chorobą Alzheimera

Wśród 19 chorych było 14 kobiet i 5 mężczyzn. Wiek chorych kobiet wahał się od 70 do 91 lat, średni wiek wynosił $83,5 \pm 10,6$ lat. Natomiast wiek mężczyzn był od 67 do 80 lat, średni $75,6 \pm 5,9$ lat. Średni wiek wszystkich chorych wynosił $78,7 \pm 6,3$ lat.

Czas trwania choroby u kobiet wynosił od 2 do 15 lat, przy średnim czasie $6,5 \pm 3,4$ lat. Natomiast czas trwania choroby u mężczyzn wahał się od 3 do 15 lat, przy średnim czasie $8,8 \pm 4,3$ lat. Średni czas trwania choroby u badanych pacjentów wynosił $7,1 \pm 3,7$ lat.

W badanej grupie chorych dominowało niskie wykształcenie. Wykształceniem podstawowym legitymowało się 15 chorych, 12 kobiet i 3 mężczyzn. Zasadnicze zawodowe miało 2 pacjentów, jedna kobieta i jeden mężczyzna. Wykształcenie średnie miał 1 mężczyzna a wyższe 1 kobieta.

Wśród 19 ankietowanych chorych 4 kobiety zmarły. Pacjenci w 10 przypadkach charakteryzowali się sangwicznym temperamentem w tym 2 mężczyzn, natomiast w 7 przypadkach byli to cholerycy, w tym 2 mężczyźni. Melancholikiem był jeden mężczyzna i jedna kobieta miała temperament flegmatyczny.

Na 19 badanych 14 mieszkało w mieście a 5 na wsi, z czego w dwóch przypadkach byli to mężczyźni a w trzech kobiety.

Opiekunowie chorych na chorobę Alzheimera

Wśród 19 opiekunów było 10 kobiet i 9 mężczyzn. Wiek opiekunek wahał się do 52 do 75 lat, przy średnim wieku $64,3 \pm 6,7$ lat. Natomiast wiek opiekunów wahał się od 49 do 80 lat, przy średnim wieku $63,0 \pm 10,5$ lat. Średni wiek wszystkich opiekunów wynosił $63,7 \pm 8,5$ lat.

Opiekunowie chorych są lepiej wykształceni niż chorzy. Dwoje opiekunów miało wyższe wykształcenie w tym jedna kobieta i jeden mężczyzna, a średnie miało 8 opiekunów w tym 4 mężczyzn i 4 kobiety. Wykształcenie zawodowe miało 4 mężczyzn i jedna kobieta. Natomiast podstawowe wykształcenie miały 4 osoby w tym jeden mężczyzna i 3 kobiety. Siedmiu opiekunów wykonywało pracę umysłową w tym tylko 1 mężczyzna. Pozostali opiekunowie to jest 12 pracowali jako pracownicy fizyczni, w tym 8 mężczyzn.

Najczęściej opiekę sprawowały córki i żony, odpowiednio 6 i 4 osoby. Mężowie i synowie pełnili opiekę odpowiednio po 4 w każdej z tych grup. W jednym przypadku opiekunem był zięć. Dziewięciu opiekunów charakteryzowało się sangwicznym temperamentem w tym 5 mężczyzn i 4 kobiety. Siedmiu opiekunów było cholerykami w tym 2 mężczyzn i 5 kobiet. Natomiast 3 charakteryzowało się temperamentem flegmatycznym w tym 2 mężczyzn i 1 kobieta.

DYSKUSJA

W ankietowanej grupie chorych ponad trzy czwarte stanowiły kobiety, co jest zgodne z dominującą zapadalnością kobiet na chorobę Alzheimera (Wender i wsp. 1990, Kawas i wsp. 2000, Spisacka, Pluta 2003a). Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi choroby Alzheimera oprócz płci żeńskiej jest także wiek (Fratiglioni i wsp. 1997) i niski poziom wykształcenia chorujących, co odnotowano w powyższych badaniach (Elias i wsp. 2000).

Wśród opiekunów przeważały kobiety i były to córki i żony (Coen i wsp. 2002, Spisacka, Pluta 2003b). Wykształcenie opiekunów nie korelowało z wykształceniem chorych, dominowali opiekunowie z wykształceniem średnim. Opiekunowie z wyższym poziomem wykształcenia chętniej korzystają z różnych form wsparcia jak i aktywniej poszukują pomocy, w jaki sposób rozwiązywać problemy opiekuńczo-pielęgnacyjne (Thompson, Lovestone 2002), których mnogość i zmienność (Katzman i

wsp. 1994) jest bezsprzecznie związana z czasem trwania choroby nawet do 15 lat. Interesującą obserwacją w naszych badaniach była dominacja temperamentów typu sangwinik i choleryk wśród chorych jak i opiekunów.

PIŚMIENNICTWO

1. Coen RF i wsp.: Individual quality of life factors distinguishing low-burden and high-burden caregivers of dementia patients. *Dement. Geriatr. Cogn. Disord.* 13, 164-170, 2002.
2. Elias MF i wsp.: The preclinical phase of Alzheimer disease: a 22-year prospective study of the Framingham cohort. *Arch. Neurol.* 57, 808-813, 2000.
3. Fratiglioni L i wsp.: Very old women at highest risk of dementia and Alzheimer's disease: incidence data from the Kungsholmen project, Stockholm. *Neurology* 48, 132-138, 1997.
4. Katzman R i wsp.: The malignancy of dementia. Predictors of mortality in clinically diagnosed dementia in a population survey of Shanghai, China. *Arch. Neurol.* 51, 1220-1225, 1994.
5. Kawas C i wsp.: Age-specific incidence rates of Alzheimer's disease: the Baltimore longitudinal study of aging. *Neurology* 54, 2072-2077, 2000.
6. Spisacka S, Pluta R.: Charakterystyka demograficzna i epidemiologiczna pacjentów z chorobą Alzheimer. *Ann. Uni. Mariae Curie-Skłodowska Vol. LVIII, Suppl. XIII, 157-162, 2003a.*
7. Spisacka S, Pluta R.: Charakterystyka demograficzna opiekunów pacjentów z chorobą Alzheimer. *Ann. Uni. Mariae Curie-Skłodowska Vol. LVIII, Suppl. XIII, 163-168, 2003b.*
8. Spisacka S, Pluta R.: Problemy opiekuńczo-pielęgnacyjne pacjentów z chorobą Alzheimer. *Ann. Uni. Mariae Curie-Skłodowska Vol. LVIII, Suppl. XIII, 174-179, 2003c.*
9. Thompsell A, Lovestone S.: Out of sight out of mind? Support and information given to
10. distant and near relatives of those with dementia. *Int. J. Geriatr. Psychiatry* 17, 804-807, 2002.
11. Wender M i wsp.: Epidemiologia choroby Alzheimer w wybranym regionie wielkopolski. *Przeg. Epid.* XLIV, 215-221, 1990.

STRESZCZENIE

W badanej grupie chorych z chorobą Alzheimer dominowały kobiety. Czas trwania choroby wahał się od 2 do 15 lat. Pacjenci nie byli dobrze wykształceni. Opiekę na chorymi sprawują głównie kobiety w zaawansowanym wieku. Najczęściej są to córki i żony. Opiekunowie chorych są ogólnie dobrze wykształceni.

SUMMARY

In the investigated group of patients with Alzheimer's disease predominated women. The duration of illness ranged from 2 to 15 years. Patients are not well educated. The majority of the caregivers of patients are women generally advanced in age. Daughters and wives mostly perform the role of caregivers. Caregivers in generally are well educated.